

Šest let četrtlet in
nabava o političnem
in gospodarskem
stanu naše države
v letu 1922.
Leta 16 dni, štiri leti
in en mesec.
Vsebuje štiri letna
posvetila o političnem
in gospodarskem
stanu naše države
v letu 1922.
Leta 16 dni, štiri leti
in en mesec.

Pecemena številka stane 1-50 din.

Polletna plačana v gotovini.

Veliko in malo
Koristno za št. št. št.
Št. št. št. št. št.
Št. št. št. št. št.
Št. št. št. št. št.
Št. št. št. št. št.
Št. št. št. št. št.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

20. številka.

MARIBOR, dne 30. aprila 1925.

59. letnik.

Veliki župan in oblastna samouprava.

V zadnji številki je »Slovenski Gospodar« podal resnično sliko o oblastni samoupravi, o njenem bistvu, njeni pristojnosti in njenem obsegu. S tem je popravil ono krivo sliko, ki jo hočejo slovenski centralisti: samostalni demokrati in samostojni kmetijci, slovenskemu ljudstvu postaviti pred oči, da bi ga zamamili ter mu onemogočili pogled v bistvo zakona o oblastni samoupravi. Namera demokratov in samostojnežev je razločljiva in razumljiva. Ti dve stranki sta hoteli vse trdote in greške centralizma, ki sta ga slovenskemu ljudstvu napravili, olajšati in oslajšati s takozvanimi širokimi samoupravami, ki jih bo ljudstvo uživalo po okrajih in pokrajinah. Zakon o oblastni (pokrajinski) samoupravi pa ne pomenja nobenega olajšanja in oslajšanja centralizma, marveč potrjuje in povečuje njegove trdote in greške, ker v istini ljudstvu ne nudi nobene resnične in učinkovite samouprave. To smo v zadnji številki našega lista nepobitno dokazali.

Da bo našim čitateljem še bolj jasna vsa zveličanost tistega sredstva, ki bi naj slovensko ljudstvo sprijaznilo s centralizmom in s centralisti, to je oblastne samouprave, bomo danes podrobneje razpravljali o razmerju velikega župana do oblastne samouprave.

To razmerje je določeno v raznih paragrafih (členih) zakonov o občni upravi ter o oblastni in srezki samoupravi. Bilo bi preveč suhoparno in za čitatelje utrudljivo, ako bi te člene posamezno navedli in raztolmačili. Smatramo za boljše in primernejše, da navedemo govor, ki ga je o tej stvari imel poslanec dr. Hohnjec na seji zakonodavnega odbora dne 7. marca l. 1922.

V svojem govoru je dr. Hohnjec to razmerje tako-le pojasnil: »Veliki župan, ki ga vidovdanska ustava opredeljuje kot vrhovnega starešina občne državne uprave v oblasti, je po členu 3. tega zakonskega predloga o občni samoupravi osebno odgovoren za vršenje poslov.

Pa komu je ta veliki župan odgovoren za svoje poslovanje? Odgovoren je samo ministru, ne pa narodu, ki prebiva v tisti oblasti. Veliki župan ni odvisen od ljudstva, ki stanuje v oblasti in ki pošlje svoje zastopnike v oblastno skupščino. Pri postavljanju velikega župana ljudstvo v pokrajini nima pravice, da po svojih zastopnikih izreče svoje mnenje in svoje zahteve. Nima pravice terno-predloga, tudi nasveta ne. Ljudstvo se ne vpraša, ker nima ničesar

govoriti. Velikega župana postavlja minister notranjih zadev, odnosno ministerski svet po njegovem predlogu. Lepa samouprava! Kakor se pri postavljanju velikega župana ne jemlje v ozir ljudstvo in njegovo pravo, tako se tudi velikemu županu pri izvrševanju poslov ni treba ozirati na pokrajinsko skupščino kot predstavništvo naroda. V to, kako se vrši državna administracija (uprava) v pokrajini, se pokrajinsko ljudsko zastopstvo ne sme niti mešati. Vladni načrt (sedanji zakon) priporoča velikemu županu, da v važnejših stvareh lokalnega (krajevnega) značaja zasliši pokrajinski odbor ali zahteva njegovo mišljenje. Vladni zakonotvorci pa so pozabili velikemu županu naložiti dolžnost, da mora ne samo zaslišati, marveč tudi izpolniti opravilne ljudske zahteve. Saj je vendar znano, kakšna so ušesa birokratov (prijateljev uradniške vlade) napram željam in zahtevam ljudstva. Pri enem ušesu noter, pri drugem ven, takšna je ljudska sodba. Torej vedno lepša ljudska samouprava, čimdalje se bo izvajala.

Ljudstvo, organizirano v samoupravno edinico, ne bo imelo nobene moči nad velikim županom, tem večja bo pa moč velikega župana nad pokrajinsko samoupravo.

Veliki župan poziva pokrajinsko skupščino v izredni saziv. Ima pravico govoriti na vsaki seji pokrajinske skupščine, kadar hoče. Pokrajinske naredbe, kojih predmet je že itak omejen, da se ne sme niti nanašati na vzdrževanje javnega miru in reda, javne varnosti in javne morale, proglašaja ne predsednik skupščine, marveč veliki župan. Njegovi volji je prepuščeno, da jih ne proglašaj, v katerem slučaju mora to prijaviti državnemu svetu. On podaljšuje stari budžet še za leto dni, ako skupščina v rednem sazivu ni rešila budžeta.

Na ta pedestal (stojalo) vzvišenosti nad ljudstvom v oblasti (pokrajini) in njegovo voljo stavi velikega župana vladni načrt, ki ga v členu 9. določa kot političnega predstavnika vlade.

Ker vlado tvorijo stranke, ki imajo politično vlast v državi v svojih rokah, bo veliki župan eksponent in emisar (pooblaščenec, poslanec) vladnih strank, ali boljše rečeno one stranke, kateri pripada, ker vsem štirim strankam, ki v tem času tvorijo vlado, ne more obenem pripadati noben človek.

Zgodilo se bo torej, da bo v mnogoteri pokrajini »vrhovni starešina« državne uprave in jerob nad ljudsko samoupravo kak človek, ki pripada stranki, katera ima v določni pokrajini manjšino in celo minimalno manjšino, kar velja o demokratični stranki in slovenskih in hrvatskih kraji. Ali bo to dobro za konsolidacijo države in za zmanj-

šanje nezadovoljstva, o tem naj razmišljajo gospodje državno- in zakonotvorci.

Treba je tudi opozoriti na ozko vez med strankarstvom in korupcijo. Gospodje iz vladnih strank na zunaj nastopajo kot bojevnik zoper korupcijo. Borijo pa se zoper njo z vidika strankarstva. To pomeni hudica izganjanja z belce-bubom. Dosedaj je iz območja državne uprave izšlo na dan veliko število korupcijskih afer. Ta broj se bo pomnožil, ako bodo organi lokalne državne uprave po določbi tega zakona osvobodeni vsake odgovornosti napram ljudstvu v okraju in v pokrajini.

Navedene besede poslanca dr. Hohnjeca so nam dokaz, kako se je Slovenska ljudska stranka vedno odločno in dosledno borila za idejo resnične avtonomije in istinske samouprave slovenskega ljudstva. Centralistične stranke, med njimi samostalna demokratična stranka in slovenski samostojni kmetijci, so slovensko ljudstvo podvrgli jarmu, kojega trdost in težavo ne more olajšati ustanova takozvanih oblastnih samouprav. V današnjem članku smo dokazali absolutistično stališče, ki ga zavzema po zakonih o občni upravi ter o oblastni samoupravi veliki župan proti ljudstvu v samoupravni oblasti. To je pravi in pravcati vladni absolutizem, to je sama in samcata birokratična samovoljnost, o kakšni resnični ljudski samoupravi ni niti sence.

K položaju v Bolgariji.

V Bolgariji se že 14 dni udejstvuje najhujše nasilje. To je pravzaprav že višek nasilja, ki se je začelo 9. junija 1923, ko se je polastila oblasti sedanja bolgarska vlada. Prej je vladala v Bolgariji zemljoradniška stranka in njen voditelj Stamboljski je bil vladni predsednik. Pred vojno, pod vlado kralja Ferdinanda, nemškega rodu in nemškega mišljenja, je Stamboljski v najtežjih okolištinah začel organizirati kmetско ljudstvo, a ko njegova organizacija še ni bila posebno močna, je on kot voditelj imel že toliko poguma, da je kralju odločno zaklical, da s protiljudsko politikou spravlja v nevarnost svojo glavo. Kralj se ta opomin ni zmenil in ko je po nasvetu svojih slabih svetovalcev in po svojem nemškem mišljenju med svetovno vojno stopil na stran Nemčije ter napovedal Srbiji vojno, je takoj vtaknil pogumnega Stamboljskega v jelo ter bi mu bil vzel tudi glavo, če bi ostala vojna sreča še dalje na strani Nemčije. Predno ga je zaprl, je Stamboljskiju še pri-

LISTER.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski pisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

(5. nadaljevanje.)

Ko pa sem šel po pekovski ulici, sem pred gimnazijo slišal boben mestnega narednika Hermantjeja in ga videl obdanega z veliko množico. Tudi jaz hitim tja, da bi slišal saglas, in pridem prav, ko je začel govoriti.

Oznanil je, da bo vsled sklepa senata od 3. tega meseca petnajstega nabor novincev.

Tisti dan je bilo osmega, ostalo je torej še sedem dni. To me je potrolo popolnoma.

Vsa množica se je v glušem molčanju razšla na desno in levo. Zelo žalosten sem prišel domov in rekel gospodu Guldenu:

»Prihodnji četrtek je nabor.«

»Ni mogoče!« je rekel. »Kar nič ne odlašajo . . . mudi se jim.«

Lahko si je misliti, kako žalosten sem bil ta in naslednje dni. Nikjer nisem imel več miru. Néprestan sem misliti, da sem nekje v tujini na begu. Zdelo se mi je, da bežim v gozdove, orožniki pa za mano, kričeč: »Držite ga! Držite ga!« Potem sem si zopet predstavljal obupanost Katarine, tete Marjete in gospoda Guldena. Včasih se mi je zdelo, da marširam v krdelu drugih nesrečnikov. Kričali so nad nami: »Naprejl . . . Nizko bajonet!«, med tem ko so topovske krogle kosile cele vrste. Slišal sem topovske krogle vrseti in puškine živzgat — skratka, bil sem usmiljenja vreden.

»Pomiri se, Jože«, je rekel gospod Gulden, »ne muči tako sam sebe. Pomisli vendar, da jih pri naboru ne bode niti deset, ki bi mogli navesti tako tehtnih razlogov za oprostitve, kakor ti. Zdravnik bi moral biti slep, ako bi te vzel. Razen tega bom govoril z mestnim načelnikom . . . Le potrpi torej!«

A te blagohotne besede me niso mogle pomiriti.

Ves teden sem na ta način prebil v smrtnem strahu, in ko je prišel četrtek, dan nabora, sem bil tako blede, tako

shujšan in izpremenjen, da so me starši drugih novincev zaradi svojih sinov nekako zavidali zaradi moje vnajnosti. »Temu kaže dobro«, so govorili med sabo . . . »Padel bi, ko bi le kdo pihnil vanj . . . Nekateri ljudje imajo res srečo!«

VI.

Petnajstega januarja 1813, med naborom, bi bil moral kdo videti pfalzburško mestno hišo. Dandanes že ni malenkost, ako kdo pri žrebanju izgubi in mora zapustiti starše, prijatelje, domači kraj, hišo in polja ter se, Bog vedi kje, učiti: »Ena . . . dve! Ena . . . dve! Stoj! . . . V desno glej . . . v levo glej! . . . Za puško! . . . in tako dalje. Da, to je že nekaj, a človek pride vsaj nazaj! S precejšnjo gotovostjo človek lahko reče: »Čez sedem let bom zopet videl domači kraj, starše, morda tudi svojo izvoljenko . . . Lahko bom rekel, da sem videl kaj sveta, in imel bom celo pravico, prositi za službo gozdarskega pomočnika ali orožnika!« To tolaži pametnega človeka. Ako pa je bil takrat kdo tako nesrečen, da je izgubil pri žrebanju, bilo je vse pri kraju. Od sto večkrat niti eden ni prišel nazaj: človek si skoro ni mogel misliti, da se mora ločiti za večno.

Tisti dan so morali torej najprej žrebat mladeniči iz Harberga, Garburga in Vier-Windena, potem Pfalzburžani in nazadnje tisti iz Weschheima in Mittelbronna.

Jaz sem bil zgodaj na nogah ter sem opazoval vse te ljudi, ki so šli mimo: fante v jopah, starce v kratkih sukničih in volnenih kapah, obžalovanja vredne matere v volnenih krilih — vsi so imeli upognjeni hrbet, vpal obraz in palico ali dežnik pod pazduho. Podprefekt iz Saarburga s srebrnotkanim ovratnikom in njegov tajnik, ki sta se bila prejšnji dan nastanila pri »rdečem volu«, sta tudi gledala skozi okno.

Proti osmi uri je gospod Gulden zajtrkoval in sedel k delu. Jaz nisem prišel za delo in gledal še vedno, ko sta župan Parmentje in njegov pristan prišla po podprefekta. Žrebanje se je pričelo ob deveh. Kmalu nato je bilo slišati na cesti klarinet godca Karla in gosli dolgoce Andreja. Igrala sta švedsko koračnico. Ob zvokih te pesmi je na tisoče siromakov za vedno zapustilo staro Alzacijo. Izžrebanci so plesali, držali drug drugega pod pazduho, kričali, da so ženketala okna, bili s pestmi ob tla in vihteli klobuke: delali so se vesele, a so imeli smrt v srcu — tako je skoro vedno. In dolgi Andrej, suh in runen kot pušpanov les, je bil s svojim debelušastim, okrogločimim

tovarišem podoben tistim ljudem, ki koga spremljajo na pokopališče in pri tem govore o vsakdanjih stvareh.

Godba in vpitje me je delalo žalostnega.

Ravno sem bil oblekel dolgo sukno in si nadel kostorček, ko sta vstopili teta Marjeta in Katarina.

»Dobro jutro, gospod Gulden!« sta rekli. »Prišli sta žrebanju.«

Takoj sem opazil, da je Katarina mnogo jokala: oči je imela čisto rdeče. Takoj mi je stekla nasproti, teta pa je hodila okrog mene.

Gospod Gulden jo vpraša:

»Menda bo kmalu čas za mestne?«

»Da, gospod Gulden«, odgovori Katarina s slabim glasom. »Harberžani so že opravili.«

»Tako, tako . . . No, Jože, čas bo, da greš«, pravi.

»In ne skrbi preveč . . . ni se ti treba bati. Žrebanje je sedaj samo še zaradi lepšega. Ze dolgo časa nihče ne zadene, in ako zadene, ga primejo dve ali tri leta pozneje: številke so vse slabe. Kadar se sestane komisija, bomo videli, kaj se da narediti. Dandanašnji je žrebanje nekako zadoščanje, katero dajejo ljudem . . . a vsak izgubi.«

»To nič ne de«, je rekla teta Marjeta, »Jože bo dobil.«

»Bomo videli«, je odgovoril gospod Gulden; »vse je mogoče.«

Potem smo odšli s Katarino in teta na velik trg, kjer se je gnetla množica. V vseh prodajalnah so se izžrebanci prerivali okrog miz, kjer so kupovali trakove. Videli sem nekatere, ki so jokali, zraven pa peli, kot bi noreli. Po gostilnah so se drugi objemali med vzdih in solzami, peli pa so venomer. Iz okolice so prišle tudi godbe ter z groznim vreščanjem godle vsaka svojo melodijo vsenavskriž.

Katarina se me je bila oklenila pod pazduho. Teta Marjeta je šla za nama.

Ze oddalec sem zazpazil nasproti stražnice krošnjarja Pinakla, ki je bil svojo culo razstavil na majhni mizi. Zraven je stal dolg drog, na njem je bilo obešenih polno travkov, ki jih je prodajal novincem.

Skušal sem, da bi šel hitro mimo njega, on pa je zavrtil nad mano:

»He, šepce, počakaj vendar . . . počakaj! Sem pojdi . . . lep trak sem shranil zate! . . . Saj potrebuješ lepega, takega za tiste, ki dobel!«

Pri tem je veliko, črno pentljo vihtel nad glavo. Jaz sem nehote prebledel. Ko pa smo šli po stopnicah mestne hiše, je prišel dol eden od nabornikov: bil je Klipsel, ko-

govarjal, naj se rajši uda, kmetski voditelj pa je odvrnil: »Storite kar hočete, moja glava pa le trdnjeje stoji kot Vaša.«

Ob koncu svetovne vojne je bil Stambolijski mož položaja in nove Bolgarije. Kralj Ferdinand se je moral umakniti v Nemčijo, prestol je pa zasedel njegov sin Boris, četudi bi bil Stambolijski prav lahko proglasil republiko. Z ministri nekdanje Ferdinandove vlade je zemljoradniška vlada postopala odločno, a pri tem se je vse reševalo javno in vsako usodo je zapečatilo redno sodišče. Stambolijskijeva vladna politika, izšla iz kmetov in namenjena za kmete, je bila v marsičem res pretrda za meščane, da pa tudi v tem ni šla predač, je najboljša razvidna iz tega, da so privrženci prejšnjih režimov snovali in kovali zaroto ter jo končno tudi izvedli na najokrutnejši način. Oblasti so se polastili s tem, da so zemljoradniške voditelje in samega Stambolijskega divjaško umorili, svoje pristaše oborožili, široke ljudske sloje pa postavili izven zakona.

Od dneva do dneva sedanje bolgarske vlade je bilo hujše. V sled ogromnih izdatkov za vladne pristaše na upravnih mestih in pod orožjem so strahovito narasli davki, da je bilo prav kmalu davčno breme na vsakega prebivalca zvišano za 800 levov, narasla je draginja. Državljeni, ki niso bili zapisani v vladni stranki, so se pa prav kmalu znašli brez vseh pravic in poleg ogromnih bremen še vedno v posesti in življenju ogroženi od razdivjanih vladnih pristašev. Nasilje rodi nasilje in tako so se tudi delavski in kmetski sloji lotili nasilnih sredstev, katerih se poslužujeta vlada in njeni pristaši.

Ob znanih atentatih v Sofiji je bolgarska vlada takoj razširila vesti, da je to vse skupaj delo tuje agitacije, in sicer na eni strani od boljševikov, na drugi strani pa držav, ki dajejo zavetje pregananim pristašem zemljoradniške stranke. S temi vestmi je hotela bolgarska vlada prikriti najprej prave vzroke nemirov in atentatov, potem pa opravičiti započeto ubijanje in zatiranje vseh svojih nasprotnikov. Žrtve atentata v Sofijski cerkvi sv. Nedelje še niso bile pokopane, ko so vladni pristaši že poklali in postreljali par sto zemljoradnikov in delavskih agitatorjev. V enem dnevu so bile že vse ječe prenapolnjene in na tisoče jetnikov so stlačili v kasarne. Za nove jetnike pa so začeli delati prostor s tem, da so ponoči sto in stotere pomorili. Sodišča s tem nimajo posla, življenje in smrt je v rokah oficirjev in oboroženih vladnih pristašev, ki so se stekli skupaj od vseh vetrov za krvniško delo. V oboroženi vladni službi so ljudje, ki ne poznajo nobenega zakona in nobenega človečanskega čuta, kar se vidi najbolje v tem, da so ogrozili celo vdove umorjenih zemljoradniških voditeljev. Po mestih se čisto ponoči čuje močno streljanje. Ljudje so najprej mislili, da so kakšni novi nemiri, sedaj pa že vedo, da vladni ljudje pobijajo svoje vjete nasprotnike.

Menš sana in corpore sano — želi vsaka pametna mati svojih deci. Da to dosežete, izpijte dnevno po eno čašo Radenske zdravilne vode. Uvažujte iznenađljivo analizo; vprašajte Vašega lekarnarja.

vač. Pravkar je bil potegnil številko osem in kričal že od daleč:

»Sem daj črni trak, Pinakel, naj stane, kar hoče!«

Obraz mu je bil mračen in izpremenjen, vendar se je smejal. Njegov bratec Žan je jokaje tekkel za njim in klical:

»Ne, Jakob, ne črnega trakal!«

Pinakel pa je že pritrjeval pentljo kovaču na klobuk in rekel:

»Tako je prav! Vsi smo kakor mrtvi in moramo zalovati vsak za seboj!«

In besno je kričal: »Živio cesar!«

Rajši sem videl trak na njegovem klobuku, nego na mojem, in hitro sem se izgubil v množici, da bi ušel Pinaklu.

Z velikim trudom smo prišli v mastno hišo in gor po starih, hrastovih stopnicah, po katerih so hodili ljudje neprestano gor in dol, kakor v mravljišču. Zgoraj v veliki dvorani je hodil semintja orožnik Kelc, ter delal red, kolikor se je dalo. Zraven v posvetovalnici, kjer je naslikana pravičnost z zavezanimi očmi, je bilo slišati klicanje števil. Zdaj zda je prišel ven nabornik z rdečim obrazom, vtaknil številko za čepico ter s povešeno glavo šel skozi množico kot besen bik, ki ne vidi več dobro in bi si rad roge polomil ob steni. Drugi so šli mimo smrtnobledi. Okna mestnega doma so bila odprta, zunaj pa je bilo slišati sviranje šestih godb naenkrat: bilo je grozno.

Prijel sem Katarino za roko in počasi smo skozi množico prišli v dvorano, kjer so podprefekt, župan in tajniki z odra na glas klicali številke, kakor se čita razsodba, kajti vse te številke so bile prave smrtné obsodbe.

Dolgo smo čakali.

Ko so slednjč zaklicali moje ime, nisem imel v žilah skoro niti kapljice krvi.

Omamljen sem stopil naprej, vtaknil roko v žaro in potegnil številko.

»Številka sedemnajst!« je zaklical podprefekt.

Brez besede sem odšel. Katarina in teta sta šli za mano. Šli smo dol na trg, in ko sem začutil sveži zrak, sem se spomnil, da sem potegnil številko sedemnajst.

Teta Marjeta je bila videti prepadena.

»Saj sem ti vendar nekaj vtaknila v žep«, je rekla. »A ta lopov Pinakel te je očaral.«

V tem je iz zadnjega žepa moje sukne izvelkla konec traka. Meni so debele potne kaplje tekale po čelu, Katarina

Ideal vsake gospodinje je Zlatorog terpentinsvo milo!

Z vestmi o boljševiški in drugovrstni tuji prevratni agitaciji zasleduje bolgarska vlada tudi ta cilj, da bi ji mednarodna konferenca dovolila zvišati vojsko. Mnogo se govori, da je ta cilj tudi doseglja, to je pa gotovo, da so Angleži pravilno označili povode krvavih bolgarskih dogodkov in da londonski listi tudi ugotavljajo ter dokazujejo, kako so bolgarski vladni agenti tudi ponarejali rusko-sovjetske prevratne pozive. Po angleški sodbi ni treba nobene tuje agitacije in pomoči za obupne čine v deželi, kjer že par let vlada najhujše nasilje.

Bolgarska vlada dolži in obtožuje tudi našo državo, češ, da imajo pri nas bolgarski zemljoradniški begunci posebno podporo, ko nočejo domov, četudi jim je ponujeno pomiloščenje in popolna svoboda, in da se naša vojska s posebnimi nameni zbira in utrjuje ob bolgarski meji. Naša vlada je odločno zavrnila krivične bolgarske obdolžitve, zavrniti pa ne more v drugem oziru sokrivde nam nesrečno usodo bolgarskega naroda. V Beogradu so popolnoma prezrli in zamudili za sporazumevanje tako ugodno dobo pokojnega Stambolijskega, ki bi bil pripravljen toliko žrtvovati za dobre in pristrčne odnose s sosedom in bratom. Še-le potem, ko so Stambolijskega zarotniki že umorili, so se v Beogradu spomnili, kaj je zamujeno. Ob odločnem protestu ogromne večine srbske javnosti so koncem lanskega leta celo Cankova, sedanjega bolgarskega vladnega predsednika sprejeli v Beogradu in mnoga znamenja še danes razodevajo protijudске zveze in nakane med oblastniki v Beogradu, Sofiji in Bukarešti.

Naša živinoreja in marijadvorska pasma.

Z našo marijadvorsko pasmo nismo nič kaj zadovoljni. Prav na gosto se slišijo od kmetov-živinorejcev sledeči glasovi, o katerih resničnosti sem prepričan tudi sam: Tiste velike, vum molečke kosti, na katere se težko spravi meso, nam ne dopadejo, ker nam ne dajo zaželjenega haska. Kako neki, da smo ravno mi slovenski Goričani (levi breg, mariborski okraj) obsojeni, da

je bila silno bleda, in tako smo se vrnil k gospodu Guldenu.

»Katero številko imas?« me je vprašal naglo.

»Sedemnajst!« je rekla teta, sedla in roke položila na kolena.

Za hip je bil gospod Gulden videti osupel, potem pa je rekel:

»Ena je taka kakor druga . . . vse bo moralo v vojno . . . vrste se morajo izpolniti. Za Jožeta to ni nič posebnega. Obiskal bom gospoda župana in mestnega načelnika . . . Ne, da bi ju nalagal, marveč da ju opozorim, da je Jože hrom — vse mesto ve to, a v naglici se lahko preze. Zato bom govoril z njima. Zato nič ne skrbite . . . le pogum!«

Te besede dobrega gospoda Guldena so pomirile teto Marjeto in Katarino, ki sta se polni upanja vrnili v Vier-Winden. Pri meni pa je bilo drugače: odtakar noč in dan nisem imel več mirne ure. —

Cesar je imel dobro navado: odbrancev ni puščal dolgo doma. Takoj po zbranju je prišla nadomestna komisija in nekaj dni pozneje povleče za odhod. On ni delal tako, kakor tisti zobarji, ki najprej kažejo svoje klesče in krivce in človeku celo večnost gledajo v usta, tako da človek zbolí, predno se odločijo: on je delal nakratko in brez obotavljanja.

Osem dni po zbranju je bila nadomestna komisija z vsemi krajnimi predstojniki in nekaterimi odličnjaki v mestni hiši, da bi dajala pojasna, ako bi bilo treba.

Prejšnji dan je bil gospod Gulden oblekel svoj kostanjasto rjav plašč in si nadel lepo lasuljo, da gre navijat ure h gospodu županu in mestnemu načelniku. Z veselím obrazom se je vrnil ter mi rekel:

»Vse dobro kaže . . . Gospod župan in načelnik dobro vesta, da šepas — saj se vendar vidi, za vraga! Takoj sta mi odgovorila: »Gospod Gulden, fant je šepav, čemu bi govorili o tem? Bodite brez skrbi. Mi ne potrebujemo pohabljenčev, marveč vojakov.«

Te besede so mi balzama vlile v srce in tisto noč sem prespal ves srečen. Drugo jutro pa se me je zopet lotil strah: naenkrat mi je prišlo na misel, koliko ljudi je šlo v vojsko, dasi so imeli razne telesne hibe, in koliko drugih je bilo tako nizkotnega mišljenja, da so si bolezní napravili, hotoč komisijo prevariti s tem, da so požirali škodljive reči, ki človeka narede bledega, ali so si podvezali nogo,

moramo imeti te suhače v naših hlevih, ko bi nam veliko bolj dopadla in koristila velika pingavská pasma.

Živina te pasme po naših prejšnjih izkušnjah veliko boljše izkorišča krmo, se lažje debeli, krave so dobre molznice in voli te pasme imajo to dobro lastnost, da so dovolj močni za vprego, posebno pa, da ako vsled trajne vožnje tudi shušajajo, se potem, ako se jih pusti nekaj časa samo počivati, brez krme takoj zopet popravijo. Posebno lahko se opitajo, kar je največje važnosti. Pri naših sedanjih marijadvorcih pa je ravno nasprotno. Pravi križ je za kmeta, ako mu je treba prodati stare vole te pasme, katere v naših razmerah skoro ni mogoče odebiliti ali opitati. Zadnji čas gre z našo živinorejo celo narobe. Licencirajo se samo bikí marijadvorske pasme in če je še taka pokveka, samo da je le bel. Druge pasme plemenjak, če je ravno krasna žival, se ne licencira. Zakaj pa v plujskem okraju licencirajo kar štirih pasem bike. Tam je torej dovoljeno, tukaj pa ne!

Zelo nam primanjkuje lepíh plemenskih bikov! In zakaj? — Posestniki, ki bi lahko vzdrževali bike, pravijo: Saj bi ga rad imel, ko bi oblast ne silila s temi dolgozočci-suhači. Povejte nam: ali je to napredek v naši živinoreji, če moramo naše plemenske krave pripuščati k takim pokvekam? Dolgo se nam že vsiljuje ta pasma in kakšen je uspeh. Pogledajmo v hleve in na sejme! Še ena tretjina ni bele pasme! In mesar, če kupuje, gleda na debelost in ne gleda na barvo, posebno ne na belo, temveč plača po teži. Vsaka goveda se na vse zadnje gotovo pojé, če je zdrava. Na predzadnjem sejmu v Mariboru se je nakupovalo vole za pivovarno Götz, kjer jih opitajo, a niti enega belega vola niso hoteli kupiti, ker dobro vedo, da se marijadvorski voli najtežje okrmijo. V tem oziru je še celo montafonska pasma boljša, za katero nam je tudi žal, da se nam je ne dopusti.

Prosimo torej merodajne oblasti, da se licencirajo biki tudi drugih pasem in naj se bolj gleda na lepoto telesa kot na belo barvo in naj se v komisijo ali odbor pozove več uglednih živinorejcev iz dežele, predvsem naše župane. — Kmet-živinorejec iz Slov. goríc.

Glavobol kvari veselje za življenjel

Hitro in sigurno pomagajo

Aspirin-tablete Bayer

Pazite na modro-belordečo počatno znamko.

da so povzročili kačne žile, ali se delali gluhe, slepe in slaboumne. Premišljujoč vse to, sem se tresel, misleč, da ne bom dovolj šepast, ter sklenil, da tudi jaz napravim, da bom slabo izgledal. Slišal sem bil, da jesih povzročuje klanje po trebuhu, zato sem v svojem strahu, ne da bi bil gospodu Guldenu kaj omenil o tem, popil ves jesih, ki je bil v steklenici naše shrambe. Potem sem se oblekel; zdelo se mi je, da moram biti blede kot mrlič, kajti jesih je bil zelo močan in je rogovilil po meni. A komaj me je ugledal gospod Gulden, ko sem stopil v njegovo sobo, je vzkliznil:

»Jože, kaj pa ti je? Saj si rdeč kot kuhan rak!«

In ko sem se pogledal v zrcalu, sem sam videl, da sem ves rdeč do ušes in do konca nosu. Seveda sem se prestrašil, a namesto da bi bil obledel, sem postal še bolj rdeč in sem zaklical ves obupan:

»Zdaj sem izgubljen! Izgledal bom kot fant, ki je celo prav zdrav. To dela jesih, ki mi je šinil v glavo.«

»Kakšen jesih?« je vprašal gospod Gulden.

»Tisti iz shrambe, ki sem ga izpil, da bi postal blede, kakor menda dela gospodična Schappova, organistovka. Moj Bog, kakšna neumnost mi je prišla na misel!«

»Pa boš vendarle šepast,« je rekel gospod Gulden.

»A hotel si varati komisijo, in to ni pošteno. A čuj, ura bjee hoteldesetih; Werner mi je rekel včeraj, da ob desetih prideš na vrsto . . . zato se požuri.«

Moral sem torej tak na pot. Jesihova vročina mi je žrela iz lic. Ko sem se sešel s teto in Katarino, ki sta me čekali med vrati mestne hiše, sta me komaj spoznali.

»Kako si vesel in zadovoljen videti!« je rekla teta Marjeta.

Ko sem slišal te besede, bi bil gotovo omedlel, ako bi me ne bil jesih proti moji volji obdržal pokoncú. Sel sem torej strašno zmešan po stopnicah, ne da bi bil mogel kaj odgovoriti, tako se mi je zamerila lastna neumnost.

Zgoraj so bili že potrdili več nego petindvajset službeni dolžnosti podvrženih, ki so baje imeli napake. Več nego petindvajset drugih, ki so sedeli na klopi ob steni, pa je s povešeno glavo strmelo v tla in čakalo, da pride vrsta nanje.

Stari orožnik Kelc z velikim triogelnikom na glavi je hodil gorindol. Ko je ugledal mene, je obstal in rekel:

»Tako je prav! Tu imamo vsaj enega, ki se ne boji tti v vojsko! Zelja po slavi mu žari iz oči.«

(Dalje prihodnjic.)

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Po odmoru enega celega meseca se je v torek sesala skupščina na sejo, ki se je pa po čitanju raznih objav in naznanil zopet preložila na danes. Ob zaključku se je zaklical poslanec dr. Hohnjec: »Kje je pa vladna izjava?« — Minister Pribeževič je odvrnil: »Čujete jo v kratkem!« —

To zagotovilo je za enkrat še prazno, kajti Pašič še vedno ni spremenil volilne vlade v delovno vlado, ki bi se morala po vseh parlamentarnih običajih že predstaviti skupščini s svojo izjavo ali deklaracijo.

Sprememba vlade se je pričakovala in napovedovala začetkom tega tedna, samostojni demokrati so pa predlagali, naj se ostavljajo zavrženo parlamentarni običaji ter vlada brez ostavke izpolni, radikalni, ki bi bili morali o tem sklepati, so pa prišli v pondeljek dopoldne na klubovo sejo v tako malem številu, da se ni ničesar sklenilo in da je Pašič govoril samo o — zanikernosti.

V nedeljo se je vršila v Zagrebu glavna skupščina »Hrvatskega seljaškega doma«. Skupščina se je udeležilo okoli 500 članov: sedanji poslanci HSS, bivši poslanci HRSS, člani glavnega odbora in zastopniki mestnih in okrajnih organizacij. Skupščino je otvoril podpredsednik Kovačević, ki je pozdravil navzoče. Nato se je oglasil k besedi gospod Pavle Radič, ki je obširno poročal o položaju. Po njegovem govoru se je razvila živahna razprava in je bila sprejeta sledeča resolucija:

1. Ves govor predsednika Hrv. seljaškega kluba v narodni skupščini g. Pavla Radiča popolnoma odobravamo in sprejemamo, zlasti pa ono izjavo, katero je prečital predsednik kluba Pavel Radič na koncu svojega govora, naglašajoč, da dela to v imenu predsednika HRSS Stjepana Radiča.

To okolnost naglašajo zbrani voditelji HRSS s posebnim zadovoljstvom, ker imajo v tem popolno jamstvo, da se bo politika HRSS razvijala v tej smeri popolnoma brez vsakega kolebanja, premišljeno, sigurno in uspešno.

2. Ker radi znanih političnih razmer na Hrvaškem ni mogoče sklicati formalne seje glavnega odbora in poznavajoč iz dosedanjih poročil mišljenje vsega hrv. seljaškega naroda, kakor tudi mišljenje vseh pristašev HRSS v teh vprašanjih, smatrajo sebe za popolno pobožane, da brez vsake najmanjše bojazni, da bi kdo mogel ugovarjati, pred hrvatskim in pred srbskim narodom ter pred vso našo in inozemsko javnostjo najodločneje izjavljajo, da naši hrvatsko narodno zastopstvo niti HRSS niso imeli, da nimajo in da ne nameravajo imeti nobenih zvez in nobenih odnošajev s seljaško internacionalo v Moskvi.

Na popuščenje od strani radičevcev so pa radikalni in samostojni demokrati odgovorili s tem, da je politična zopet prepovedala izdajo »Slobodnega doma«, ki je brez republikanskega označila zopet izšel, dan pozneje je bil pa zaplenjen dnevnik »Hrvat«, ker se je zgražal nad prepovedjo hrvatskih grbov po starih hrvatskih mestih.

Danes poda bolgarski poslanik v Beogradu predsedništvu naše vlade opravičilno bolgarsko izjavo. — Tako je na to je odredjena seja ministrskega sveta, ki končno zavzame stališče vlade napram izjavi bolgarske vlade, s katero se opravičuje Bolgarska glede klevet, ki so jih naperili bolgarski državniki proti Jugoslaviji povodom zadnjih težkih dogodkov v Sofiji.

HINDENBURG — IZVOLJEN ZA PREDSEDNIKA NEMSKE DRŽAVE.

Predsedniške volitve v Nemčiji v nedeljo so dale sledeči izid: nacionalistični in monarhistični kandidat maršal Hindenburg 14.639.399, republikanski kandidat dr. Marx 13.752.640, komunist Thälmann 1 milijon 931.590 in razcepljenih 21.910 glasov.

Izvoljen je torej Hindenburg, četudi monarhisti nimajo večine. Za izvolitev se ima zahvaliti komunistom, ki so samostojno nastopili in niso hoteli glasovati z drugimi republikanci. V največjem številu so glasovali za 78 letnega maršala, pruskega plemiča Hindenburga Bavarca, dočim iz Berlinu za velikansko večino glasoval za republikanskega kandidata dr. Marxa.

Republikanski listi pravijo, da je Hindenburg — »slon v porcelanski izloži politike«. Možno misliti in delati samo kot general in ker je najizrazitejši predstavnik stare Nemčije, je njegova izvolitev pravo izživljanje. Za sporazum z Nemčijo zavzelim državnikom v Parizu in drugod bodo sedaj klicali zagrozeni nasprotniki: »Kako se morate ogrevati za Nemčijo, ko pa Nemci svojega generala — prvaka postavljajo za državnega predsednika!«

Mnogi nemški listi poročajo o zlorabah, ki so jih oganjali agitatorji za Hindenburga. Prav kakor naši samostojni demokratje pred volitvami v narodno skupščino, so tudi nemški nacionalisti trosili v ljudske mase laži, da Vatikan obsoja sodelovanje centruma in socialističnih strank. Sli so tako daleč, da so izrabili celo imena visokih cerkvenih dostojanstvenikov in jih vlačili v politično borbo, da bi preslepili volilce-katoličane. Vatikan je nedvomno izrazil v »Osservatore Romano« svojo nevoljo, da ga hočejo zaplesti v notranje razmere Nemčije, vatislavski kardinal Bertram pa je naročil, da se izogne vsem podtkanjem in da katoličane obvaruje pred zmotami, naj duhovščina v cerkvah in z lepaki na cerkvah ljudstvo opozori, da so vse take govornice navadna izmišljotina. — Ali ni čisto kakor pri nas? Naši »nacionalni blokaši« lahko po-

dajo roke nemškim nacionalistom in si čestitajo na obojestranski poštenosti. Oboji pa bodo seveda vpili o verskem nasilju!

Ali že znate?

da delate pogreško, ako pri nakupovanju kratko zahtevate »prašek za umivanje glave?« Gre za Vaše lase, najlepši klanč, ki Vam ga je podarila narava; zato bi za njihovo negovanje moralo biti najboljšo dobro dovolj. Zahtevajte izrečno staroznan

»Sampon s črno glavo.«

Takrat ste sigurni, da dobite že desetletja izkušen in vrlo dober fabrikat.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah, Edini proizvajatelj: Hans Schwarzkopf, Berlin-Dahlem.

Važno je, da pri nakupu posebno naglašate dostavek »s črno glavo.«

Rimskim romarjem

naznanjamo sledeče:

1. Odhod na romanje bo 26. maja. Vlak odide iz Maribora ob 10. uri predpoldne in bo stal na vseh postajah do Rakeka ter imel zvezo z vsemi stranskimi progami. Iz Rima se vrnemo 4. junija ter pridemo domov v soboto, 6. junija.
2. Sprejem pri sv. Očetu bo na binško soboto ob enem s Hrvati ter nas bo pri tej priliki nad 3600 jugoslovanskih katoličanov zbranih.
3. Prihodnji teden dobijo romarji načrt Rima in knjižico, katera obsega opis rimskih znamenitosti, navodila in molitve za jubilejno pobožnost, razna važna navodila ter seznam vseh romarjev.
4. Vseh romarjev je 627.
5. Romarji si naj priskrbe po možnosti laški denar, ako nam kdo pošlje naš denar, mu tudi odbor priskrbi lire.

Izlet v Neapel.

Za izlet v Valle di Pompei (Neapel) je po programu določen torek, dne 2. junija. Stroški za ta izlet bodo znašali 300 do 400 dinarjev in jih nosi vsak sam. Izletniki se v sredo jutro vrnejo v Rim in gredo lahko z nami domov.

Hrana med potjo v Rim in nazaj.

V Rimu samem plača odbor za vse romarje hrano in stanovanje. Med potjo v Rim in nazaj pa si morajo romarji hrano plačati sami. Za pot do Rima je najboljše, da romarji vzamejo primerno živila seboj, n. pr.: mrzlo pečenko, kruh, malo sira, prepečene itd. Nazaj grede pa bo treba hrano kupiti.

Odbor je povprašal glede cen za hrano v Benetkah, v Padovi in v Assisi, kjer se ustavimo med potjo. V Padovi bi imeli za jutrek, v Assisi obed in mogoče še malo južino, v Benetkah pa zajutrak in obed. Zajutrak obstoji iz kave, mleka, kruha in surovega masla; obed pa iz juhe, deloma iz dvojnega mesa in prikuhe, sadja, kruha in pol litra vina. Vsa ta hrana na celam potu stane skupno 43 lir t. j. okroglo 112 dinarjev. To naznanjamo radi tega, da romarji vedo, koliko približno bodo porabili za hrano na Italijanskem.

Za tiste, ki se ločijo od drugih romarjev

in gredo sami domov, še enkrat naznanimo sledeče: 1. Za te romarje znaša popust na italijanski železnici tje in nazaj samo 30% namesto 50%. Zato bodo morali ti romarji doplačati za železnico, in sicer bo treba doplačati za III. razred 55 lir ali okroglo 150 dinarjev; za II. razred pa 88 lir ali okroglo 240 dinarjev. Ta znesek se bo pobral takrat, ko se jim bo izročila karta. Ti romarji že lahko potujejo tudi v Rim ločeno od nas z vsakim navadnim vlakom, ki ima vozove dotičnega razreda.

2. Imeti morajo za našo državo navaden potni list, ki si ga dobijo pri srezkih poglavarstvih. Za ta potni list ne rabijo italijanskega vizuma. Namesto italijanskega vizuma dobijo od odbora posebno legitimacijo, za katero nam morajo najpozneje do 4. maja poslati mehko fotografijo.

3. Do 4. maja nam naj javijo tudi proggo, po kateri se hočejo voziti domov, da jim oskrbimo železniško karto. Kdor nam vsega tega do imenovanega dne ne pošlje, ga smatramo za navadnega romarja.

4. Romarji smejo prekiniti vožnjo dvakrat na potu v Rim in dvakrat na povratku.

Za odbor:

Dr. Anton Jerovšek.

Prireditve.

Cirkovce. Bralno društvo v Cirkovcah vprizori v nedeljo, dne 3. majnika t. l. v društveni dvorani popoldne po večernih veseloigro »Pogodba.« Vmes zapoje močni moški pevski zbor več lepih, novih pesmi. Naprošen je pa tudi zelo uljudni »Brivec iz Amerike«, da si poskusi pridobiti naročnikov za svojo ameriško spretnost. Sosedna društva, sosedi in domači, iskreno vabljani.

Ptuj. Dne 21. maja, to je na Gospodov Vnebohod, prireditelj deklishe zveze ptujskega okraja v Ptuj celodnevno slavnost. Ob pol desetih dopoldne bo slavnostna pridiga v župni cerkvi čč. oo. minoritov; ob desetih slovesna sv. maša, ob enajstih deklishe zborovanje na samostanskem dvorišču. Popoldne ob treh bo v Društvenem domu slavnostna akademija z zelo pestrim sporedom. Vsa dekleta ptujskega okraja, zlasti vse vezarce, so prijetno povabljene! Pridite v narodnih nošah, na vozovih z narodnimi zastavami. K obilni udeležbi vabi okrajni zvezni odbor.

Loterija v Ptuj. Iz vseh strani naše ožje domovine vprašujejo po srečkah za loterijo v Ptuj. Vsak bi rad doprinesel svoj dar za božjo čast. A na drugi strani bi radi tudi dobili krasnega plemenskega konja, saj je res lep; žene ni bilo! Odbor si šteje v prijetno dolžnost, da se javno zahvali voditelju naše vrle mladine, ki se ni plašila prav nobenih ovir in je s svojo neprimerno vztrajnostjo dosegla tako lep uspeh. Posebno zahvalo pa mora odbor izreči cenj. gostom iz Ptuja, okolice in domače vasi, ki so nas počastili v tako nepričakovano obilnem številu. Ne smemo pozabiti, da nas je počastil tudi velečenjeni g. svetnik dr. Vončina s soprogo v družbi veleugledne rodbine g. pl. Pongratza. Za čast, ki ste nam jo izkazali, sprejmite našo najglobljo zahvalo in zagotovilo, da dornavska mladina nikdar ne pozabi izkazati se vredno te časti tudi v naprej z vztrajnim in neumornim delom. Vsem torej, ki ste kakorkoli pripomogli k lepemu uspehu, še enkrat: Hvala Vam in na svidenje!

Društveni dom Mala Nedelja. V nedeljo, dne 3. maja t. l., točno ob pol štirih popoldne, se vprizori »Revček Andrejček«, narodna igra s petjem in godbo. Ne zamudite in oglejte si vsi to krasno igro!

Tedenske novice.

Mariborske novice. Zadnjo nedeljo popoldne se je težko ponesrečil Negerjev mehanik Anton Gačnik. Peljal se je na motornem kolesu in zadel ob vogel hiše trgovca Weilerja na Glavnem trgu. Sunek ga je vrzel s kolesa in Gačnik je obležal v nezavesti na ulici. — Zadnji petek, dne 24. t. m., je bil pri Sv. Križu nad Mariborom ustreljen od finančne straže neki Cernič iz Tezna pri Mariboru. Cernič je bil en nebodigatreba in vojaški begunec, ki se je preživljal s vohotapstvom. — Društvo za zidanje nove župnijske cerkve sv. Magdalene v Mariboru priredi v nedeljo, dne 17. majnika, ob treh popoldne na vrtu podofičirske inženjerske šole (poprej kadetnica) veliko majniško proslavo z obširnim veselničnim sporedom in prosi prav mnogoštevilne udeležbe. Vstopnina 5 dinarjev za osebo. — Letošnje glavno cepljenje za občine Krčevina in Lajtersberg se vrši dne 1. majnika, t. j. v petek dopoldne ob pol 10. uri v ljudski šoli v Krčevini, Tomiščeva ulica. Revizija in nadaljevanje cepljenja se vrši teden pozneje, vselej ob istem času in na istem prostoru. Glavnega cepljenja se morajo udeležiti vsi otroci, stari nad štiri mesece, ki doslej iz kakoršnegakoli vzroka še niso bili cepljeni. — Goriška Matica izda za leto 1926 štiri Matične knjige in sicer: 1. »Evmifija«, spisal profesor dr. Joža Lovrenčič. 2. »Zgodovinska povest iz tužne Istre«, spisal profesor dr. Ivo Pregelj. 3. Životopis nesmrtnega velikana in ljubitelja vzgojitelja mladine »Don Bosca«, pripravil prof. I. Meze. 4. Koledar za leto 1926 s svojo pestro vsebino in s slikami. Cena vsem štirim knjigam je samo 30 dinarjev, kateri znesek se lahko plača ob sprejemu knjig poverjeniku za Maribor, g. Viktorju Kovač, Orožnova ulica 7 I, kateri sprejema tudi naročila.

Poslanec dr. Hohnjec je v soboto, dne 25. aprila, popoldne govoril na zborovanju SLS v Studencih pri Mariboru. Zborovalci so bili skoro izključno sami delavci, ki so poslančevu poročilo vzeli z odobravanjem na znanje ter so SLS in njenim voditeljem izrekli popolno zaupanje. Sprejeta je tudi bila resolucija, v kateri se protestira zoper novi 2%ni davek na zaslužek ročnih delavcev. Ta davek bo hudo zadel najsiromašnejše kroge, ki se obdačujejo, ne da bi se jim prisojal davka prosti eksistenčni minimum. V sled novega davka bo nastopilo novo podražanje domačih industrijskih in obrtnih proizvodov. Ta davek bo, kakor vsi drugi, najtežje zadel Slovenijo, ki bo plačala 12 milijonov dinarjev, torej eno petino vsega davka, ki je za celo državo proračunjen na 60 milijonov dinarjev.

Večerni tečaj za šivanje oblek, priredi zopet Mariborski slovensko žensko društvo, odsek za pospeševanje domače obrti. Začetek v petek, 1. maja v državnem ženskem učiteljišču, Zrinjski trg 1. Prijave in pojasnila pri g. Zlati Brišnik v Slovenski ulici.

Novice iz St. Ilje v Slov. gor. V četrtek po beli nedelji je prišel v St. Ilj znani samostalno-demokratski poslanec dr. Ljudevit Pivko. To je mož tiste stranke, ki nam sedaj v Beogradu pod komando Pašiča, Pribeževiča in Zervaja nalaga strašne nove davke. Pa ni Sentiljčan tje pisane tiče že predobro poznamo. Zategadelj tudi nobeden od pravih Sentiljčanov ni šel na Pivkov shod. Jaj, kaj so se trudili za Pivka krečmar in poštar Štiligoj, nadučitelj g. Košufnik in učitelj Šardoč ter železniška uradnika Ronko

in Novaki Par parov podplatov je vsak od teh gospodov apostolov porabil, a brez uspeha! Da, da! Naši Sentiljčani so se takil Ko so nekda po St. Iju divjali Germani, poslani od Südmarke in Schulvereina, se niso udali. Borili so se proti vseneršnemu navalu od zadnjega. Niso se udali. Tako tudi sedaj ne marajo agentov velesrbov Pašiča in Pribičevića. Na shodu so bili samo financarji, katere so komandirali na shod. Dr. Pivko je pripeljal nekaj orjuncjev in Maribora. Iz Ceršaka je prisopihal čez »bold« samo znan Heroogov Karlo, o katerem se marsikaj govori. Revček je bil že pri vseh strankah, pa ga nikjer ne marajo za ministra. Sfiligoj in Košutnik sta vedno, kadar jima je bila sila, se smukala okoli »klerikalcev«. Ko bi bila morala Sfiligojeva žena v kajho, so bili klerikalci dobri, da so ji bili na pomoč. Ko je Košutnik hotel priti v St. Ijo za nadučitelja, je klerikalec bil Košutnikov dobrotnik. Tudi tedaj, ko je demokratsko-radikalni režim nameraval prestaviti g. Košutnika iz St. Ija nekam v planine, so bili »klerikalci« dr. Leskova, Žebot in Vreže tisti, ki so v okrajnem šolskem svetu rešili Košutnika. V zahvalo za te čine pa značajno S. in K. rujeta proti naši stranki. Na shodu je Pivko pozabil povedati, da je glasoval za strašno nove davke. Delavci morajo sedaj plačati 2% davka. Kmetu so se naložili z dvanajstinami novi davki in stari povišani. Vsega tega dr. Pivko ni povedal. Sfiligoju je menda celo ljubo, da Pašič-Pribičevićeva stranka nalaga samo nove davke. Vsega skupaj je imel dr. Pivko z mariborskimi orjunci in financarji vred samo 29, piši in beri: devetindvajset ljudi. Ravno »ta pravi« so se zbrali. Skoda, da ne živi še stari Gamzer, on bi jih bil fotografiral. Oh, to bi bila lepa fotografija! Dr. Pivko se je kisto držal, ko se je odpeljal iz St. Ija. — Zedno nedeljo je bil pri nas z veliko slovesnostjo od mariborskega škofa blagoslovljen naš veliki zvon. Ob tej priliki je bil od g. vladike imenovan duhovnim svetovalcem naš č. g. župnik Ewald Vračko.

Ali so Radičevci v Beogradu prisegli? Neki Ogner pri Sv. Jakobu v Slov. gor. se tudi sedaj, ko so Radičevci v Beogradu padli na treh pred Pašiča ter za sren pisker prodali svojo republiko, pravi, da Radičevci v Beogradu niso prisegli. Res pa je, da so Radičevci poslanci v Beogradu, ko so bili potrjeni, kar drži k tisti mizi, kjer je bila prisega, kakor če bi stal tam na mizi poln čeber medu. Naj bi si prišel Ogner v Beograd pogledat, kako so Radičevci sedaj Pašiču pokorni...

Elektrika je ubila v nedeljo, dne 26. aprila t. l., 22letnega hlapca iz Rošnje Simona Ules. Splezal je po drogu, se dotaknil z obema rokama električne žice, ki ga je trenutno ubila. Padel je mrtev na tla z zažganima rokama.

Polovična vožnja za glavno skupščino Zadržne zveze v Ljubljani, ki bo dne 7. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Akademskem domu poleg hotela »Uniona«, je dovoljena za vse udeležence in velja za tri dni, to je od 6. do vključno 8. maja t. l. Udeleženci kupijo na vstopnih postajah cele enosmerne karte, ki jih postaja žigosa z vlažnim postajnim žigom na obratni strani in ki veljajo v zvezi s potrdilom o udeležbi na občnem zboru tudi za povratek. Potrdila o udeležbi se bodo izdajala dne 7. maja v Akademskem domu.

Nova maša pri Sv. Trojici v Haložah. Dne 3. maja t. l., v nedeljo, bo tukaj pel prvo sv. mašo frančiškanski novomašnik p. Salezij Glavnik, sin bivšega organista na Hajdini, zdaj posestnika v Gorci. Posvečen v duhovnika je bil dne 26. aprila v škofovski ljubljanski kapeli. Pridigal bo mgč. g. frančiškanski provincial p. dr. Regalat Cebulj. Vse sosedne župnije se prijazno vabijo k sv. maši — V pondeljek, dne 4. maja, bo č. g. novomašnik maševal v svoji rojstni župniji Hajdini, kjer počiva tudi njegova mati in živijo sorodniki; v terek pa v Ljutomeru, kjer ima tudi sorodnike. Novomašniku želimo krepkega zdravlja in obilo božjega blagoslova! Dobrodošel in pozdravljen v trojiški fari, kjer že ni bilo nove maše 30 let!

Tajnik SLS Marko Kranjc bo odslej v tajništvu Slov. ljudske stranke v Celju vsak četrtek od 9. do 12. ure dopoldne. V Mariboru je tajnik Kranjc v tajništvu SLS gotovo ob petkih od 8. do 12. ure dopoldne. druge dneve negotovo. Voditelj krajevne organizacije SLS, pa tudi drugi naši somišljeniki so vabljani, da se radi zglasijo pri tajniku, ako pridejo omenjene dneve v Celje ali v Maribor. Za navadna posredovanja, pojasnila itd. pa je seveda tajništvo SLS v Mariboru in v Celju vsem našim somišljenikom, razven nedeljo in praznikov, vsak dan odprto. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Iz Velenja. G. šolskega nadzornika v Slovenjgradcu prav prijazno prosimo, da naredi na naši šoli že vendar enkrat red. Dalje časa se pritožujejo starši, kako pretepa učiteljica Vaupot otroke, a g. nadučitelj gotovo o tem ni poročal g. nadzorniku, četudi so se starši pritožili pri njem. Mi tržani se temu ne čudimo, ker vemo, da je g. nadučitelj z delom preobložen; ima skrb z mesnico, gostilno, gruntom, nekimi drevnicami, povrh pa še s. — politično agitacijo. Baje se je sam izrazil, da bi se rad rešil mesta nadučitelja, ker mu drugi kšefti več nesejo, zato je najbolje, da ga šolski nadzornik tega bremena reši. — Od vseh obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev brez razlike dlišimo dan za dnevom pritožbe, da nimajo posla, da nič ne zaslužijo, odkar se je obrat v rudniku zmanjšal in več sto delavcev odpustilo. Čudimo se pa, da se ne zmanjša število uradništva, ker polovica uradništva nima nobenega dela, zato se pečajo le s politično hujskarijo. Vsi dobro vemo, koliko uradništva je pri polnem obratu imel Lapp, koliko rudnik pod avstrijsko državno upravo, zato se čudimo tej množici uradnikov, ko vidimo, kako malo promoga se odvažna po železnici. Stedi se naj tudi pri uradništvu, ne samo pri delavstvu, državni interesi naj bodo mero dejni, ne samo oziroma na zadolžen Sokolski dom, Sokola in orjuno. Sicer pa gg. demokrate, ki imate kruh pri rudniku brez dela in vršite samo po političnih agitatorjev, zganite se v lastnem interesu in storite vse potrebne korake pri predsedniku Vaše stranke, ministru dr. Žerjavu,

— po pisavi »Jutra« je mož vsemogočen, bo menda kot minister za rudnike, torej v lastnem delokrogu, vse dosegel — da ukrene, da se bo rudnik povzdignil, zaposlevalo isto število delavcev, kot pred leti, potem pa lahko še tri Sokolske dome zidate. Pravi rodoljub in prijatelj države mora imeti najprej pred očmi interese države, interese delavstva, interese gospodarskih krogov v celem okraju, potem šele — lastne interese in čisto nazadnje — interese Sokolskega doma, Sokola in orjuno.

Strašna nesreča v Pišecah. Dne 25. aprila sta brata Jožef in Janez Zmavc, Bojsno št. 36, kopala pesek za novo hišo v peščeni duplini. Pri tem pa je oba zasulo. Huda je bila njihova smrt, še hujsi pa je ta udarec za njihove starše, ki sta izgubila v enem hipu edina dva marljiva in krepka sinova. Oba sta bila vgladna mladeniča in veselje svojih staršev. Zato pa upamo, da uživata oba plačilo pri Bogu ter prosita za potrte starše, ki jima mi izrekamo iskreno sožalje!

Dopisi.

Kapla. Med gromenjem topičev je tukajšnji občinski odbor dne 23. t. m. izročil diplomu častnega občanstva g. Juriju Koprivniku, p. d. Pušnik. Čez 40 let je bil v občinskem odboru, 18 let župan, in še sedaj je 80letni starček kakor orakel, ki ga hodi vse vpraševal, kadar gre za kaj važnega v občini. Od rane mladosti je bil vedno delaven in skrben, iz nič je vsled svoje vstrajnosti postal dober posestnik in si pridobil s svojo veselostjo in zabavnostjo spoštovanje svojih soobčanov. Kar se mu mora šteti v posebno čast, je to, da je s svojo občino bil vedno v krščanskem taboru, tako prej v Avstriji, kakor tudi zdaj v SHS. Bog ga nam ohrani še mnoga leta v dušnem in telesnem zdravju!

Sv. Peter niže Maribora. Zadnjo soboto, dne 25. aprila, popoldne se je vršil pri g. Sandeju sestanek gospodarskega pomena. Na sestanku sta bila iz Maribora gospoda Žebot in Lipovšek. G. Lipovšek je prijateljsko povabil g. poslanca Žebota, naj poroča, kako in kaj je z novo cesto pri Sv. Petru, oziroma, kako bi se naj Maribor skozi Sv. Peter vezal s St. Lenartom in Ptujem ter Sv. Barbaro. G. Žebot je na podlagi tozadevnih aktov in dopisov obširno obrazložil, da je stvar po lastni intervenciji spravil tako daleč, da je treba le še svojo, ki ni malenkostna (okoli 4 milijone din.), spraviti v državni proračun. Okrajni zastop je pripravljen, gradbena sekција je privoila, sedaj manjka le še odločitev vlade. Nato je še g. Lipovšek opozarjal narvoče — bili so pripadniki raznih političnih strank — da naj opustijo vsako naziranje ter naj složno in požrtvalno sodelujejo, posebno pri odločilni komisiji, ki bo trasirala novo cesto. Nazadnje se je zahvalil poslancu g. Žebotu za dosedanje delovanje in prizadevanje, kar so tudi samostojni popolno odobraval. — Pripomniti se mora, da se je sestanek vršil popolno sporazumno, pri čemer ima največ zaslug g. Žebot, ki v resnici deluje za blagor vseh volilcev. akoravno je vmes še nekaj nasprotnikov, ki pa bodo še končno spravedli, kdo je v resnici za poštenost, pravico in bratoljubje. Kdor pošteno dela, mu največji nasprotniki ne morejo nič očitati, kar se je videlo na ravno imenovanem sestanku. Le tako naprej! Bog živi naše poslance in Jugoslovanski klub.

Sv. Bolfenk pri Ptujski gori. (Neznosne poštne razmere.) Naša občina je od 1. aprila brez vsake poštne zveze. Tukaj živimo prač tako, kakor divji Hotentoti in Culu-kafri. Do 1. aprila t. l. smo imeli še vsaj štirikratno zvezo s pošto na Ptujski gori. Akoravno smo morali hoditi na pomožno pošto Naraplje, ki jo je do sedaj vodil gostilničar Lorber za — čutje in strmit! — mesečnih 50 dinarjev, osebno po več kilometrov daleč po svoje poštne pošiljke, smo še bili vendarle zadovoljni; kajti od časa do časa smo se le zvedeli, kako se kaj godi po širnem svetu. Sedaj je nam po poštno ravnateljstvo v Ljubljani še to malenkostno dobroto odbilo in tako smo v znanem obdani s pravim kitajskim zidom. Le tukajšnji občinski urad je še tako srečen, da sme po naročilu poštne urada na Ptujski gori baje sprejemati nanj naslovljene poštne pošiljke na pošti Ptujška gora, torej dobri dve uri daleč. Ker pa občinski urad nima za poštne sela dovoljenega kredita in se v to svrhu za tekoče leto ni vpostavilo v proračun niti pare, je potemtakem tudi občinski urad, kakor tudi tukajšnji krajni šolski svet in šolsko vodstvo brez vsake poštne zveze z glavno pošto. — Vse oblasti, kakor srezka poglavarstva, sodišča, davčna oblastva, občinske urade, šolska vodstva itd., si usojamo opozoriti na te naše res delikatne poštne razmere ter jih obenem prosimo, da nam oprotijo, če se kak odlok izgubi, oziroma ako nastanejo glede rešitev odlokov občutne zamude. Krivda se naj blagovolji pripisati na račun poštne ravnateljstva v Ljubljani, ki še v kljub prošnji, ki se mu je od strani tukajšnjega občinskega odbora doposlala, do danes ni ničesar ukrenilo. Če se ta velikanski nered in krivica ne odpravita v najkrajšem času, bomo morali poštnemu ravnateljstvu v Ljubljani prav glasno zakričati, da smo Bolfenčani tudi davkoplačevalci in da imamo vsled tega tudi pravico do primernih poštne zvez prav tako, kakor naši sosedji. Če nam po poštno ravnateljstvo izposluje, da nam ne bode treba več plačevati davkov, tedaj se pa tudi mi revidni Haložani prav radi odrečemo poštni zvezi, ki bi jo moralo vzdrževati ravnateljstvo, in vsega nadlegovanja bo konec. Naše gospode poslance pa najljubneje prosimo za hitro pomoč! — Davkoplačevalci.

Sošanj. V »Jutra« z dne 19. t. m., št. 92, me je neki breznačajnejš napadel s sledečim dopisom: Če se ne motim, trdijo, da so duhovniki izven cerkve skoro nič ne brigajo za politiko, v cerkvi pa sploh ne poznajo politične agitacije. Tistemu, ki to verjame, svetujem, da pride enkrat poslušat pridigo našega kaplana Grila. O božji besedi boš čul bore malo, pač pa samo hujskanje in sejanje

sovrašstva napram vsemu, kar ne trobi brezpogojno v klerikalni rog. Pred kratkim so imeli tukajšnji Orli svoj »javen nastop« v krojih pri obhajalni mizi. Pri tej priliki je imel kaplan Gril »pridigo« in tako hujskal in zaničevalno govoril napram vsem, ki niso Orli, da so se zgrazali nad tem celo njegovi ožji pristaši. O Bogu seveda ne duha in ne sluha! Tako počenje presega že vse meje! G. kaplan, Vi pozabite, da zahajajo v cerkev tudi ljudje drugega političnega prepričanja, ki bi radi zadržali svoji verski dolžnosti, kar jim pa Vi z Vašim farizejstvom onemogočujete. Nadalje agitira skoraj pri vsaki pridigi za prispevke za Ozlovski dom in berači celo pri naprednjakih. Ali spada to tudi k bogoslužju? Ali tudi to ni politična agitacija? — K temu nesramnemu dopisu pripomnim samo to: Želim, da ga čitajo vsi župljani, zlasti oni, ki so bili priča moje pridige, da spoznajo, kako laži je zmožen podli dopisnik. Tebe, nesramni demokratski lajnivec, pa pozivljam, da mi dokažeš samo eno hujskajočo ali sovražno besedo v omenjeni pridigi in takoj ti izplačam 1000 dinarjev. Istotako dobiš 1000 dinarjev, če mi samo enega mojih »oziroga« pristašev imenuješ, ki bi se bil takrat nad mojo propovedjo zgrazal. Da si se zgrazal ti nad tem, če sem jaz Orle pred pijančevanjem svaril, je verjetno, ker ton tvojega dopisa je res takšen, kot da si ga pisal v skrajni ekstazi alkoholne strasti. Tedaj le korajžno na delo, podli dopisnik, 2000 dinarjev lahko brez težave zaslužiš, ko si se vendar v svoji zajčji korajži opogumil, skriti se za anonimni dopis! Kako te lastni tvoji pristaši cenijo, mi je pač dokaz ustmena in pismena izjava odličnih demokratov v Sošanju, ki ogorčeni obsojajo tvoje nekvificirano početje. Če te je kaj moza in nisi baba, potem se javi z imenom, da se bomo odkrito pomenili, kakor se tudi jaz podpisem s polnim imenom. — Pavel Gril, kaplan.

Razbor. V nedeljo, dne 26. t. m., je imela pri nas krajevna organizacija SLS svoj občni zbor. Po poročilih o delovanju se je vršila volitev odbora. Poleg delavnega dosedanega predsednika so se izvolili dosedanji odborniki in še nekaj novih. Novi odbor nam daje garancijo, da bo kakor doslej i v bodoče ostala cela župnija v taboru SLS. Po občnem zboru je poslanec Vlad. Pušenjak podal poročilo o političnem položaju in obsojal slabog gospodarstvo in davčno politiko sedanje vlade. Leta 1923 n. pr. se je dal les prodati in živina po primerni ceni, leta 1924 se ni dalo lesa prodati in ne živine niti po nizki ceni, a v kljub temu predpisujejo davčne oblasti kmetom isto dohodnino, kot leta 1923. Kmet ni imel v letu 1924 niti polovico onih dohodkov, kot leta 1923, mnogo v obče ničesar niso dobili za les in živino, a dohodnina je jednako visoka, kot L. 1923. Po govoru se je izrekla Jugoslovanskemu klubu in poslancu Vlad. Pušenjaku zaupnica in razpravljalo o raznih domačih zadevah. — Po odhodu poslanca smo še ostali z našimi sosedi iz Zavodnjega dalje časa skupaj, pretresali naše težave ter se spominjali dogodkov izza volilne dobe. Najbolj se je izkazal pri volitvah naš učitelj, ki je po navodilih demokratov trdil, da ne smemo voliti dr. Korošca, češ, da ga bo dal papež zapreti, ako bo izvoljen. Ako mislijo gg. učitelji, da si s tako agitacijo pridobe zaupanje ljudstva, se zelo motijo. Vsi ljudje vejo, da je bil dr. Korošec na treh mestih, še celo v Ljubljani, izvoljen za poslanca, da izvršuje svoj posel, da so laži-demokrate ponaredili papeževo pismo in se pomilovalno smejejo velemodnemu učitelju, kateri naj ljudem razloži, zakaj je bil prestavljen k nam. Znani Druškovič iz Slovenjgradca, ki se je preobjedel »klerikalnega« kruha, je tudi na način, ki je vsega obsojanja vreden, agitiral za Žerjavovo stranko. Trdil je, da ne smemo voliti kandidatov SLS, ker so si že itak pridobili milijone, priporočal pa nekega Podlesnika in Ršbnice, o katerem je vedel povedati, da celo sam gnoj kida. (Iz občinskih cest menda, katere je kot župan popolnoma zanemaril, za sebe pa zgradil zasebno cesto. Op. ured.) Smo priprosti hribovci, a odločni, zato zahtevamo od g. Druškoviča, da naši krajevni organizaciji SLS javi imena onih poslancev SLS, ki so milijonarji! Mi bodemo zahtevali, da dajo te milijone stranki, ki bo polovico teh milijonov »odstopila Druškoviču, da je razdelil med one liberalne veletrgovce, ki po celem okraju les »na puf« kupujejo in plačajo le tedaj, ko jih sodnija prisli in med one veleposestnike, ki imajo več posestev »posameznih župnijah, a so se kot pristaši vladne stranke »izognili« agrarni reformi ter ne izpolnjujejo napram občini itd. onih dolžnosti, katere mora izpolnjevati sleherni kmet. Druškovič, hajd na delo — po Vaših lastnih besedah gre za milijone!

Smartno v Rožni dolini. Na občnem zboru krajevine organizacije SLS sta bili sprejeti sledeči resoluciji: Prvič. Krajevna organizacija SLS- zbrana na občnem zboru dne 19. aprila 1925, protestira najodločnejše proti novim in zvišanim davkom ter izraža svoje ogorčenje nad tem, da slovenski demokrati z dr. Žerjavom in dr. Pivkom pomagajo gmotno uničevati slovensko ljudstvo. Drugič. Z ozirom na to, da vsako leto nešteto svinj pogine za rdečico in svinjsko kugo, zahteva krajevna organizacija SLS v Smartnem v Rožni dolini, naj se dela v kmetijskem ministrtvu na to, da bodo okrajni živinodravniški uradno in brezplačno cepili svinje; cepivo in odškodnino naj preskrbi živinodravniku, kakor pri cepljenju ljudi, država, ker skušnja uči, da največ lastnikov svinj, zlasti revnih, opušča cepljenje radi velikih stroškov, ter tako ravno najbolj potrebni pridejo ob svinje.

Pilštanj. (Posojilo samostojnežu.) Na našem Pilštanju se gode čudne reči. Kakor je našim domačim bralcem »Slovenski Gospodar« znano, imamo tudi na našem prijaznem Pilštanju nekega samostojneža, ker se pa beseda »samostojnež« lepo sliši, tudi kaj takega ni čudno. Dejansko je pa pri našem »samostojnežu« z ozirom na besedo »samostojnost« velika razlika. Kadar je treba, da se poštenje blaži z lažmi, se pokaže oseba, ki ne govori resnice »samostojno«, manj »samostojnosti« pa pokaže naš samostojnež takrat, kadar rabi denar na posodo, katerega kaj rad najme pri pristaših SLS. Ko pa je treba posojeni denar vrniti, takrat pa naš »samostojnež« pravi, da je program Samo-